

ادبیات عمومی و تاریخی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۱ رجب ۱۳۳۶ جمعه ایرتی ۱۳ نیسان ۱۹۱۸ نومرو ۳۲-۶۳

۳۱ مارت

بوکون ، ۳۱ مارت رومی به مصادفدر . حساب افرنجی ایله ۱۹۰۹ سنه‌سی نیسانک
اون اوچنجی کونی ایدی . مشروطیتمز هنوز یکی اعلان ایدلایکندن ، بتون احرار ملک
وملت نوزادک هیچ برصدمه‌دن متأثر اولمامسنه نکهبان اولیورلردی . قوزقو بیوکدی .
چونکه ۹۳ خاطره‌سی هنوز تاریخه انتقال ایتمه‌مشدی . فقط زمان دکشمشدی . افکارده
تیقظ وانتباه واردی . به‌کا مبنیدرکه محمود شوکت پاشا مرحومک قومانداسی آلتنده‌کی
اردوی ظفر مقرون ییلدیرم واری برسرعتله پای تخته ییتشدی واحوال عمومیه یاتشدی .

اوجهنمی کونده آیاصوفیه میداننده طویلانانلرک مقصدی نه ایدی ؟

سؤاللره بسیط بر جواب ویرمک لازمه دیهلم که ارباب خروجک غایه‌سی (ارتجاع)
ایدی . (ارتجاع) ، اويله ایه ، نه دیمکدر ؟ بوکله یکیدر . ۳۱ مارتدن اول مشیمه
قاموسدن طوغمشدر . فرانسزجه [ره آقسیون] مقابلی اوله‌جق . (ره آقسیون) ایه کری به
کیتمک ، فعل منفی ، تجدد ناپرورلک ، غلیظ ومضر برقدماپرستلک ، آزیتمش محافظه‌کارلق
کبی بر معنایه کلیر . مثلاً فرانسه‌ده قراللق وایمپراطورلق طرفدارلری (ره آقسیونه‌ر) عد
ایدیلیرلر ؛ حالبوکه انکلتزده احرارقراله صادق اولدقلری حالده ، بونلر ، مرتجع صاییلمازلر .
حاصلی کله بر آز مغلق ومعقددر ، مهیدر . کله‌نک یکیلکی ده بادی ابهامیدر .

۳۱ مارتده طویلانان گروه - خلق پسقولوژیسی تطیقاتجه برکتله جاهله ایدی .

و ترقیدر. آندن بشقه، تکاملات عمومی بزی سعی و فعالیت، بناءً علیه ایلیله یه سوق ایدیور. ارتجاعك عناصر مرکبه سندن هیچ بری مملکت مزده یوقدر. پروتستانلق قاتولیکلکه قارشى برحر کتدر. قاتولیکلک اولیان یرده پروتستانلغك حدوئی نصل عدیمالامکان ایسه زادکانلغك، رهبانیتك، قاپیتالیزمك ناموجود بولوندیغی برکشوردهده ارتجاع متصور دکلدیر. سوسیالیزم نردهده چیقار؟ قاپیتالیزمك عملیه یی اُزدکلری دیارده. یا بریرده عملیه وحیات صناعیه یوقسه اوراده سوسیالیزم چیقه بیلیرمی؟

برفقره یی تکرار ایله مقاله مزه نهایت ویرهلم :

برینه نه یه اوله نمیورسك؟ دیمشله. اوزاتده، سکز سبب وار، آنك ایچون تأهل ایتیمورم؛ برنجیسی رجولیم یوق، ایکینجیسی... دیرکن مخاطبی اوست طرفی لازم دکل؛ دیمش... بزدهده هیچ برعنصر ارتجاع یوقسه، محضا اوروپا تاریخنده کوردیکمز بومرض اجتماعینك امکاتی تخیل ایتمك عبثدر.

— آتی مطبعه سی —

مهورل نوری

اجمال افکار

ارباب کمال ودانشه حرمت

ملتلك بیوکی وار، کوچکی وار، اورته سی وار... بیوکلکك درجه سی، کوچکلکك ده قدمه سی، مبتدالکك ایسه پایه سی وار.

عظمای اقوامی تسبیحه ایدن خصوصیاتدن بری ده ارباب کمال ودانشه حرمت، مشاهیر ایله افتخار ایتمکدر. حرمت فکر و شیمه سی اعظم یتشدیرر. ارباب استعدادده برتازیانه

اولور. یتیشه نلری ثبات و متانته تشویق ایدر. بریرده فکر و کماله حرمت ایدله لیدرکه، اوراده، متاع عرفان خریدار بولسون.

تاریخده کوزل و پارلاق دورلر وار: فرانسه ده اون دردنجی [لوتی] دوری، قدیم یونانستانده [پریقلیس] دوری؛ عالم اسلامده [هارون الرشید] دوری، عالم عثمانیده دور جلیل فاتح، عهد دلنشین یاوز... بودورلرک اخلاقده برجیادت کوریلور. بیوکلر ملتک سرتاج مفخرتیدر. بیوک، متاع عرفان و ذکاسنه رواج اولدیغنی کورمکه تزیید جهد و غیرت ایدور؛ کوچکده، بیوکی تحیل و توقیر اتمکه آنک اثرینه اقتفا ایلور. بو، برحالت روحیه درکه بوندن ملل و اقوامک تعالیسی نتیجه سی استحصال اولونور. اجتهاد سربستدر. مطالعه و فکر حریت تامه یه نائلدر. بوکی محیط آدن تبصص و تخویف اوزاقلاشیر. بر فکر اورتیه قویان نه قورقدیغندن، نه دم اوفکرک خوش کورینه جکندن متأثر اولور.

بوکی ادوارک عکسنی دوشونه لم: بعض زمانلر واردرکه جبارمدن بر حکمدار ویا بر وزیر، بر هیئت ظالمه، افکاری تضیق آلتنده بولوندورر. فکر یا تحت تهدیدده در، یا خود آکا بر خط حرکت توجیه ایدیلر. ایشته اومحیط مرأیدر، ملوئدر، متشنجدر. اورادن برفیض و کرامت بکلنمز. بوشرائط آلتنده انسانلر وبالخاصه متفکرلر یا قورقارلر، یا خود قورقوتورلر ویا تسأل ایدرلر. ایشته «غانغردن» اولمش بر جمعیت نمونه سی. فی الواقع بوکی محیطلرده و عصرلرده پارلاق ذکالره تصادف اولنور. لکن بو ذکالر صوریدر. اثرلرنده بر شمه جدیت بولونماز. اطرای احتوا ایدن یازیلری بر تنقیدنامه دکل، بر قصیده در: - یا خود، مؤاخذه لری بر هجویه در.

اوکی ادوارد بوجک بر آدم هر نه سویلر سه، اوفقلی، بیوکللی چومزلر، چومز معاون و نامزدلری هملسان اوله رق هپ - کرامت بیورلدی! دیرلر. بیوک ذات بر شاعر ایسه چومزلر، چومز معاون و نامزدلری هملسان اوله رق هپ نظیره سویلرلر. بیوک نه دن خوشلانیور سه او، مودا اولور. ولو بو ناخوش اولسون، کریه و مستهجن اولسون. بو عادتلر فکری تولدورر، مزاج و خلقی کورله تیر، طبیعتی کهوشه تیر، آرککجه خصائلدن اثر قالماز؛ حیادت اوچار.

حالبوکه هر کس مطالعه سنی آچیقجه تزییر ایدم بیلیر سه او جمعیت یاشار. بز بوندن اون سنه اول، هر درلو مهالکه قارشى کله رک مطلقیتک ایادی غصبندن حریمزى استحصال

ایتدیگمز، قویاردیغمز زمان مقصدمز بوایدی و اتحاد و ترقی جمعیتک نخبه مقاصدی ده حریت فکر و اجتهاد در. حریت فکریه برنهر شهجریان کی انقاص استبدادی سوپوریور، شمس استخلاصک طوغدیغی منطقه طوغری ایلریلیور.

بوفکره مینیدرکه خریتمک اوان اعلاننده دورسابقک محکوم ایتدیگی اعظم مظهر توقیر اولدی. کمال بکک، مدحت پاشانک رسمری تشهیر ایدلادی. بو، ملتک برحق ایدی. حقوق حرییه رعایت، اعظم ایله ارباب اجتهاد و فکریه حرمت. شو ایکی عمده برملتی تقویه ایدر، یوقسه اوتکنه چاتمق، بریکنه تکمه آتمق، بوفکر اوینغون دکلدیر دیه آفوروزه دوچار ایتک، بونلر اسکیدن قالمه کهنه اعتیادلرک بریزیدر.

کهنه فکرلیلر ظن ایدرلرکه حقیقت یالکز کندی دوشوندکلرندن عبارتدر و آندن بشقه سی فکر دکلدیر. بویر اثر تعصبدیر واستبدادک حالا پایدار قالان، شوقدروارکه سوکوله سی لازم کلن برکوکیدر. حریت فکریه نک حدودینی تعیین ایتک هرأرک کاری دکلدیر. یالکز شونی سویلیه لم که بوکابر حدود تصور ایتک اکثریتله یا کلش تلقی و حرکتلری استلزام ایدر. هرکس آز چوق فکرندد مصدر و فکری محض حقیقت تلقی ایتک ضعفنه مبتلادر. آنک ایچون بویله لری افکار عندیله رینه مغایر اولان مقالاتی قولایلاقله محکوم ایدرلر و دیرلرکه مناقشه و مباحثه، واقعا، حردر اما بو سزک مدعیاتکز فکر دکلدیر، اجتهاد دکلدیر، نظریه ده دکلدیر، بوهذیاندر، ترهاتدر. اگر نزاهت مساعد اولسه ایدی بو مطالعاتی محاکمه ایتکده تردد ایلزدک.

هر فکری دیکله مک، ولو علیده اولسون بر اجتهاده بر چاره انتشار و شیوع تهیه ایتک عالم عرفانده بر قهرمانلقدیر.

فکردن قورقه ملی، بزم رأیمزده اولمیانلرک شخصارینه حرمت ایتله ی. بیوک سیاسیلر، که ادبا و علمادن زیاده غوغا ایدرلر، بیله بربرلرینک ذاته حرمتکاردرلر. آنجق [قله مانسو] عیارنده کی سیاسیلر ایسه قونت [چهرنین] ی یالانجیلقله اتهام ایدرلر. حالبوکه، هیچ اونو تمام، انبکلتزده احرار پارتیسی رئیس وفات ایتشدی، رأس کارده بولنان فرقه مخالفه رئیس اوکون آغلادی، متوفی، «قریزانته» چیچکنی پک سه ورمش، رئیس نظار در حال، خانه سنی قریزانته ملر و سیاه ماتم توللری ایله دوناتمش...

تربیه حریه، عادت حریه، تربیه و ممارسه دستوریه، عرف مشروطی هپ بونی اقتضا ایدر.
مملکت مزده اعظمیدن برینک نامی یاد اولو نورسه - ولو بوذاتک مطالعه سی بزمنه
اویماسون - بز، بر ریشه غرور حس ایتله، مفتخر اوله لی و آنک یتشدیکی مملکت
اهالیسندن بولوندیغمز ایچون مسعود اوله لی بز.

مثلاً بن، شخص اولق اعتباریه، ارتحال ایدن اعظممزدن احمد مدحت افندی و توفیق
فکرت بک انشا و انشاد خصوصنده کی دستورلرینی بکنمه، فقط، - اوروپاده بر جولان -
و - رباب شکسته - مؤلف و ناظمک ملتیه منسوبیتلریله افتخار ایدرم.

کذلک معاصرلرک ایچنده ضیا کؤک آلپ بک افندیکنک اجتهادات اجتماعیه سنه اشتراک
ایتم، لکن بو محترم مدرسمزک وجودیه وایه دار مسعدتم.

بعض اکابر واردرکه، بونلر، محضاً فکرلری تحریکه کتیرمکله ملتیرینه اک بیوک خدمتی
ایفا ایتشلردر. مثالی ایستیورسکز؟ آلمانیا ده، قیدماً، [شوپنهاؤر] ایله [نیچه]، شو
کونلرده [هاردن]. بونلر خلقی خوار کورمشلر، منسوب الیهلرینی شدتله مؤاخذه
ایتشلردی. بلکه بومفکرلرک مطالعهلری سراپا غلط آلوددر. لکن، بوسایه ده ملت برحق
پوروزلرینی تورپولیور، غلظتندن واز کچور، دیلنی دوزلتیور، کندینه بر چکی دوزهن
ویریور. آنک ایچون افکاری [پارادوکسال] یعنی قناعت عامه یه ناموافق اولان مجتهدلرکده
مطالعاتی مفید واییدر. شرعاً ده، بزده، اجتهادی یا کلش بیه اولسه مجتهدک فعالیتی موجب
اجر و مغفرتدر.

ارباب کالنه حرمتکار اولان ملت، ملل نجیبه عدادینه داخل اولور. بونلردن برینک
قیلنه خلل کلسه افکار عامه علاقه دارلغنی کوسته ریر. عبدالجبار الدهلوی افندی بیوریوردی:
هند ارکان فکرندن برینی انکلیزلر حبس ایتشلر. مشارالیه محبسه ایکن اهالی، کندیسینی
جمعیت اسلامیه ریاسته اصعاد ایتک لطفکارلغنده بولونمش. ایشته بویه ملتک استقبالده
خلاص بوله جفته ایمان ایدرم.

آنی مطبعه سی - ۱۰ نیسان ۱۹۱۸

میرول نوری